

Insolvence

Ustanovení § 412a odst. 4 insolvenčního zákona, ve znění účinném do 30. září 2024, požaduje, aby dlužníku vznikl nárok na starobní důchod před schválením oddlužení. Takové jazykové vyjádření vylučuje úvahy o tom, zda dlužník splňuje podmínky uvedeného ustanovení rovněž v případě, kdy mu nárok na starobní důchod vznikl po schválení oddlužení; okolnosti, kdy přesně a proč (z jakých důvodů) nárok vznikl (až) po schválení oddlužení, jsou proto již nepodstatné.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 NSČR 52/2024-B-54 ze dne 29.11.2024)

Nejvyšší soud rozhodl v insolvenční věci dlužníka A. Ch., zastoupeného JUDr. Ing. TJ., advokátem, se sídlem v P., vedené u Krajského soudu v Praze pod sp. zn. KSPH 83 INS 25559/2019, o splnění oddlužení, o dovolání dlužníka proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. února 2024, č. j. KSPH 83 INS 25559/2019, 5 VSPH 143/2024-B-47, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění:

1. Krajský soud v Praze (dále jen „insolvenční soud“) usnesením ze dne 15. ledna 2024, č. j. KSPH 83 INS 25559/2019-B-41, (mimo jiné) uložil dlužníku (A. Ch.), aby i nadále po uplynutí 3 let od schválení oddlužení z příjmů, které získá po schválení oddlužení, platil do doby podání zprávy o splnění oddlužení nezajištěným věřitelům částku, která svým rozsahem odpovídá částce, kterou mohou být při výkonu rozhodnutí nebo při exekuci uspokojeny přednostní pohledávky (bod I. výroku) a pro předčasnost zamítl jeho návrh na ukončení insolvenčního řízení a osvobození od úhrady zbytku dluhů (bod IV. výroku).

2. Insolvenční soud – odkazuje na ustanovení § 398 odst. 3, § 412a odst. 4, § 413 odst. 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění účinném do 30. září 2024 a na ustanovení § 28 zákona č. [155/1995](#) Sb., o důchodovém pojištění (dále jen „zákon o důchodovém pojištění“) – shrnul, že soud může vzít na vědomí splnění oddlužení po 3 letech plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty ve smyslu § 412a odst. 4 insolvenčního zákona tehdy, vznikl-li dlužníku nárok na starobní důchod před schválením oddlužení a trvá-li po celou dobu oddlužení; listiny dokládající vznik starobního důchodu předkládá dlužník insolvenčnímu správci. Rozhodující je existence nároku na starobní důchod, nikoli jeho skutečné čerpání. Dlužník ovšem v dané věci netvrdil a ani nedoložil, kdy mu nárok na starobní důchod vznikl; současně ze zprávy insolvenčního správce (Insolvency Project s. r. o.) o plnění oddlužení ze dne 23. srpna 2023 neplyne, že by k 36. měsíci trvání schváleného oddlužení uhradil alespoň 60 % nepodřízených pohledávek. Uzavřel tak, že žádná z podmínek pro splnění oddlužení dosud nebyla splněna.

3. K odvolání dlužníka Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 28. února 2024, č. j. KSPH 83 INS 25559/2019, 5 VSPH 143/2024-B-47, (mimo jiné) potvrdil usnesení insolvenčního soudu v bodech I. a IV. výroku (první výrok).

4. Odvolací soud – cituje ustanovení § 412a, § 413 odst. 3 insolvenčního zákona ve znění účinném do

30. září 2024 a ustanovení § 28 zákona o důchodovém pojištění – se ztotožnil se závěry insolvenčního soudu a k odvolacím námitkám doplnil, že argumentace dlužníka (o tom, že nezavinil pozdější vznik nároku na starobní důchod), není relevantní, neboť insolvenční soud takové „zavinění“ nezkoumá. Předmětem zkoumání je (pouze) skutečnost, zda nárok dlužníku vznikl před vydáním usnesení o schválení oddlužení.

5. Proti prvnímu výroku usnesení odvolacího soudu (poměřováno podle obsahu) podal dlužník dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud změnil usnesení odvolacího soudu tak, že vezme na vědomí splnění oddlužení dlužníka a současně jej osvobodí od placení pohledávek.

6. Konkrétně dovolatel v dovolání přdestřel otázku, zda splnil podmínky pro splnění oddlužení po 3 letech jako starobní důchodce podle § 412a odst. 4 insolvenčního zákona, jestliže se stal starobním důchodcem sice po usnesení o schválení oddlužení, ale ještě před počátkem jeho plnění.

7. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatel odvolacímu soudu vytýká, že splnil podmínky pro splnění oddlužení po 3 letech. Skutečnost, že v době podání návrhu na povolení oddlužení nenaplňoval podmínku povinné doby placení důchodového pojištění, nemůže sama o sobě způsobit předčasnost podaného návrhu, neboť to bylo způsobeno pochybením správce konkursní podstaty v dřívějším konkursním řízení. Dovolatel dále dovozuje, že podmínka pro splnění oddlužení po 3 letech plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty (podle § 412a odst. 4 insolvenčního zákona) by měla být vykládána tak, že dlužník musí být od počátku plnění oddlužení starobním důchodcem (tedy dříve než uplyne lhůta k zaplacení první splátky stanovená v usnesení o schválení oddlužení).

8. Dovolatel také podotýká, že soudy by podle nálezu pléna Ústavního soudu ze dne 17. prosince 1997, sp. zn. Pl. ÚS 33/97, uveřejněného pod číslem 163/1997 Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu, měly ustanovení § 412a insolvenčního zákona vykládat v souladu s jeho smyslem a účelem.

9. Pro dovolací řízení je rozhodný občanský soudní řád v aktuálním znění.

10. Dovolání může být přípustné pouze podle ustanovení § 237 o. s. ř., když pro ně zároveň neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř.; zároveň jde o věc dovolacím soudem doposud výslovně neřešenou.

11. Pro insolvenční řízení je rozhodný insolvenční zákon ve znění účinném do 30. září 2024 [srov. článek II, bod 1., části první zákona č. [252/2024](#) Sb., kterým se mění zákon č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [119/2001](#) Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. [312/2006](#) Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů], a to s výjimkou nastavenou pro § 75, § 109 odst. 1 písm. c/ a § 412a odst. 3 insolvenčního zákona v části první článku II bodu 2. a 3. zákona č. [252/2024](#) Sb.

12. Podle § 412a odst. 4 insolvenčního zákona vznikl-li dlužníku nárok na starobní důchod před schválením oddlužení a tento nárok trval po celou dobu schváleného oddlužení nebo je-li dlužník invalidní ve druhém nebo třetím stupni, je oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty splněno, jestliže nebylo zrušeno po dobu 3 let od schválení oddlužení. Listiny

dokládající vznik starobního důchodu nebo invaliditu dlužník za účelem podání zprávy o splnění oddlužení předloží insolvenčnímu správci.

13. Oba soudy vyšly ze skutkového závěru, jímž je Nejvyšší soud vázán a který dovoláním není možné zpochybnit (což dovolatel ostatně ani nečiní), že dlužníku vznikl nárok na starobní důchod až po vydání usnesení o schválení oddlužení.

14. Nejvyšší soud jako východiska, na nichž spočívá jeho rozhodovací činnost (srov. např. rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu uveřejněný pod číslem 45/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), přejímá závěry formulované k výkladu právních norem Ústavním soudem již ve stanovisku jeho pléna ze dne 21. května 1996, sp. zn. Pl. ÚS-st.-1/96, uveřejněném ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, svazku 9, ročníku 1997, části I., pod pořadovým číslem 9. Tam Ústavní soud vysvětlil, že vázanost soudu zákonem neznamená bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu e ratione legis před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Tamtéž Ústavní soud dodal, že smysl a účel zákona lze dovodit především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (uvědomuje si skutečnost, že ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze pouze presumovat i jeho souhlas s jejími důvody) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovodit z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoli pochybnost, lze upřednostnit výklad e ratione legis před výkladem jazykovým.

15. Jazykové znění § 412a odst. 4 insolvenčního zákona je přitom prosto jakékoli nejasnosti a nesrozumitelnosti a neumožňuje více interpretací. Podmínky, za nichž je možné rozhodnout po 3 letech trvání splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty o splnění oddlužení, jsou formulovány jednoznačně a nevzbuzují interpretační pochybnosti. V prvé řadě tak jde o podmínku, že dlužníku vznikl nárok na starobní důchod před rozhodnutím o schválení oddlužení. Této podmínce dlužník v projednávané věci nedostal, přičemž je nerozhodné, zda se tak stalo z důvodů, které dlužník (ne)mohl ovlivnit, a že mu vznikl nárok na starobní důchod v době, kdy ještě fakticky neproběhla první stanovená splátka z jeho příjmů. Takový výklad není (nemůže být) z naznačených důvodů ani v rozporu s odůvodněním nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 33/97 (na který dovolatel poukazuje), neboť uvedená podmínka vymezená jednoznačným zněním zákonného ustanovení nevytváří žádné aplikační problémy.

16. Jinak řečeno, ustanovení § 412a odst. 4 insolvenčního zákona, ve znění účinném do 30. září 2024, požaduje, aby dlužníku vznikl nárok na starobní důchod před schválením oddlužení. Takové jazykové vyjádření vylučuje úvahy o tom, zda dlužník splňuje podmínky uvedeného ustanovení rovněž v případě, kdy mu nárok na starobní důchod vznikl po schválení oddlužení; okolnosti, kdy přesně a proč (z jakých důvodů) nárok vznikl (až) po schválení oddlužení, jsou proto již nepodstatné.

17. Nejvyšší soud tak dovolání zamítl podle § 243d odst. 1 písm. a/ o. s. ř., neboť rozhodnutí odvolacího soudu je správné.

Další články:

- [Tarifní hodnota](#)
- [Nepoložení předběžné otázky Soudnímu dvoru EU](#)
- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)